

BURGER BURGER KRACHT KRACHT

HET HART HET HART
VAN DE VAN DE
SAMENLEVING SAMENLEVING

BURGER BURGER
KRACHT KRACHT

HET HART HET HART
VAN DE VAN DE
SAMENLEVING SAMENLEVING

5	8	12	18	24	30	36	42	48	53
VOORWOORD	INTERVIEW Stamm Een lonkend perspectief	INTERVIEW Pieter Winsemius Neem burgers serius	INTERVIEW Liesbeth Koster Niet loslaten, maar anders vasthouden	INTERVIEW Saskia Bolten Eigen kracht benutten	INTERVIEW Ad Pijnenborg Zorg in vertrouwde omgeving	INTERVIEW Sterrendienst Hoogeveen Uniek systeem met gesloten beurs	INTERVIEW Martin ten Bloemendal Domo blijft dichtbij	INTERVIEW Johan Brongers Dicht bij de mensen	COLUMN VOLKSKRANT Pieter Hilhorst Toegang tot overvloed
				27	33	39	45	51	54
				AANPAK STAMM CIVIL SOCIETY	AANPAK STAMM AAN DE KEUKENTAFEL	AANPAK STAMM ACTIVEREND LEEFKLIMAAT	AANPAK STAMM WIJKECONOMIE VALTHERMOND	AANPAK STAMM NOORDENVELD WERKER	STAMM COLOFON
		15	21	26	32	38	44	52	
		I CAN CHANGE THE WORLD ... Mondiale duurzaamheid	OPENBAAR GROEN WORDT MOESTUIN Stichting Alterra	EMMEN REVISITED Gemeente Emmen	BROODFONDS Broodfondsplan	VIJF STERREN DORPEN Bokd	HUDSWELL ENGELAND Bewoners redden pub	DE SMEDERIJEN gemeente Hoogeveen	

OVERHEID

ZORG

WONEN

ECONOMIE

WELZIJN

BURGERKRACHT VORMT HET HART VAN ONZE SAMENLEVING

Burgers nemen in toenemende mate eigen verantwoordelijkheid en initiatief voor een betere samenleving. Overheden en maatschappelijke instellingen oriënteren zich – mede als gevolg van bezuinigingen - op mogelijkheden voor een verschuiving van taken richting de burger. Als logisch resultaat van deze ontwikkelingen die elkaar onderling versterken, is burgerkracht sterk in opmars.

Eenzijds is de verzorgingsstaat, zoals we die de afgelopen decennia opbouwden, simpelweg niet meer houdbaar. Dat gaat niet alleen om geld. Ook de cultuur is veranderd. Mensen willen graag meer verantwoordelijkheid over hun eigen leefomgeving. Burgerkracht is bij uitstek een positief fenomeen. In burgerkracht schuilen talloze mooie oplossingen.

Burgerkracht vormt het hart van onze samenleving. STAMM deelt die visie met volle overtuiging. Beter nog: we geven burgerkracht graag handen en voeten. STAMM heeft veel ervaring met het stimuleren en faciliteren van burgerkracht. We maken hierbij graag gebruik van prachtige beproefde methodieken en onderweg ontwikkelden we een groeiend aantal eigen methodes.

Met deze publicatie willen we u – burgers, gemeenten, bedrijven en instanties – enthousiasmeren voor burgerkracht. In de artikelen laten we mensen aan het woord die met succes burgerkracht inzetten voor de kwaliteit van de samenleving. Moge hun daadkracht u inspireren en hun ervaringen u tot een voorbeeld zijn. Laten we er samen werk van maken!

Yvonne Turenhout
directeur - bestuurder STAMM

The image shows two women standing outdoors in front of a black metal fence. The woman on the left is smiling and wearing glasses, a dark blazer, and a patterned dress. The woman on the right is wearing glasses, a dark blazer over a blue shirt, and dark trousers. A bicycle is visible behind them on the right. The background includes trees and a building. The text is overlaid on the left side of the image.

EEN
LONKEND
PERSPECTIEF

BURGERKRACHT
VOLGENS
STAMM

STAMM INTERVIEW

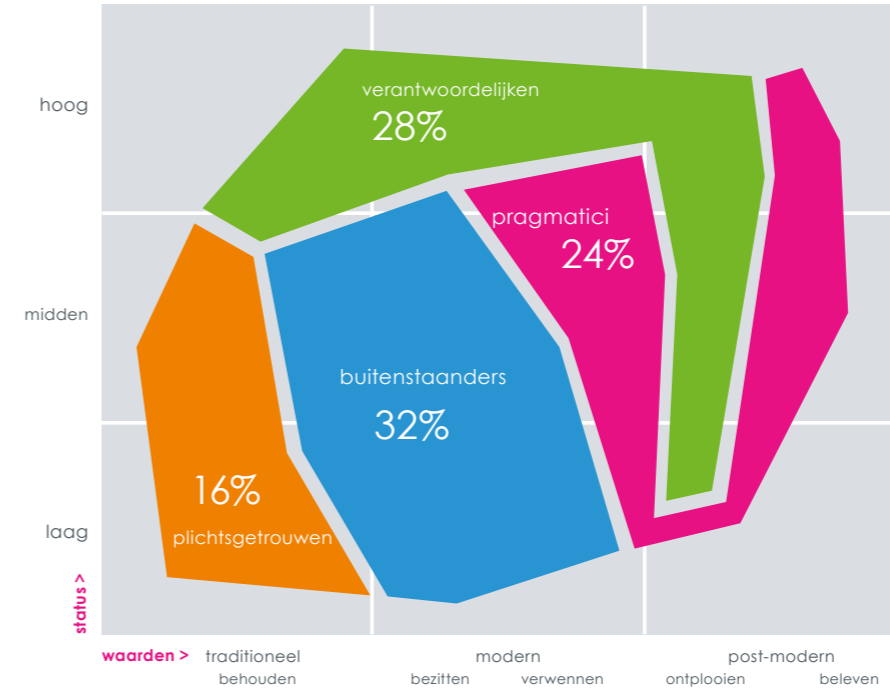
BURGERKRACHT IS HOT. VELE BESTUURDERS EN PROFESSIONALS ZIJN GEFASCINEERD DOOR DE MOGELIJKHEDEN DIE DIT FENOMEEN BIEDT. WAT IS DE VISIE VAN STAMM OP BURGERKRACHT?

Op welke manier kan burgerkracht worden ingezet en wat is daarvoor nodig? Een bevlogen interview met directeur-bestuurder Yvonne Turenhout en senior adviseur Fenna Bolding.

Er wordt veel gepraat over burgerkracht, maar het is tegelijkertijd ook nog een diffuus begrip. Wat verstaan jullie eronder?
Bolding: "Het is de kracht die burgers met elkaar opbrengen om de samenleving mooier te maken, dat is mijn meest aansprekende associatie. Die kracht kan van toepassing zijn op allerlei onderdelen van iemands leefomstandigheden: sport, zorg, welzijn, bedrijvigheid, vervoerskwesaties en ga zo maar door. Op heel veel terreinen kunnen burgers zelf goede oplossingen organiseren." Turenhout: "En dat doen ze voor elkaar en met elkaar. De kracht en motivatie hiervoor leeft bij grote groepen burgers." Bolding: "Het is ook een heel natuurlijk fenomeen; iedereen wil graag zeggenschap over zaken die hem raken. En daarbij hoort ruimte om daaraan handen en voeten te geven."

Hoe verklaren jullie dat het nu ineens zo in de belangstelling staat?
Bolding: "Eigenlijk is niet van iets heel nieuws sprake. De burger is van oudsher gewend zijn eigen zaken te regelen. Alleen heeft de overheid de afgelopen decennia heel veel taken naar zich toe georganiseerd. Met de beste bedoelingen overigens, maar inmiddels constateren we met elkaar dat dit hier en daar is doorgeschoten. Er is een groeiend besef dat burgers, overheden en instellingen meer gezamenlijk verantwoordelijkheid moeten gaan dragen voor publieke belangen. Het beter benutten van de eigen kracht van burgers is inmiddels uitgangspunt bij de kanteling van de Wmo en de decentralisaties op het terrein van jeugdzorg en AWBZ."

Turenhout: "Daar komt bij dat de overheid steeds meer moet bezuinigen. De bezuinigingen zorgen er ook voor dat de overheid ontvankelijker wordt voor een herverdeling van taken. Het werkt twee kanten op."

BURGERSCHAPSTIJLEN
MENTALITY™
© motivaction international b.v.

Er zit veel logica in die argumenten, maar burgers hebben het ook druk en veel overheidstaken zijn heel complex. Wat zijn de mogelijkheden van burgerkracht volgens jullie?

Bolding: "Burgerinitiatieven kunnen over van alles gaan. Dit kan een dorpsvisie zijn, vormen van wijkondernemerschap of zaken die mensen aan het hart gaan: een school die gesloten wordt, een zwembad in nood, een dorpsupermarkt die door vrijwilligers gered kan worden, zorg voor elkaar."

Turenhout: "Onderzoek van onder andere de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) wijst uit dat de meeste burgers bereid zijn om een actieve bijdrage te leveren aan de samenleving. Maar als je wilt dat mensen echt samen aan de slag gaan moeten we beter aansluiten bij de belevingswereld van de verschillende typen burgers. Daar ligt de uitdaging voor de toekomst. De huidige aanpakken sluiten met name aan bij de belevingswereld van plichtsgetrouwen (16%) en spreken anderen veel minder aan."

Hoe ver kun je gaan met burgerkracht?

Bolding: "Heel ver. In Hoogeloon hebben burgers een volledige zorgcoöperatie opgericht. In het buitenland zijn succesvolle voorbeelden van burgers die in bepaalde streken het openbaar vervoer zelf organiseren of een voortrekkersrol vervullen in het opzetten van nieuwe wijken. Met dank aan het internet organiseren burgers op nationale en internationale schaal initiatieven rond carpools, het uitwisselen van huizen, maaltijden en noem maar op. Burgerkracht heeft een enorme potentie en niet alleen op microniveau." Turenhout: "Wat niet wil zeggen dat kleinschalige initiatieven minder meetellen. In krimpgebieden bijvoorbeeld, kunnen kleine acties een groot verschil maken."

Wat zijn de randvoorwaarden om burgers het lot in eigen handen te laten nemen?

Bolding: "Dat hangt er maar net vanaf. Voor sommige initiatieven is veel menskracht en geld nodig, maar soms ben je er ook al met drie participanten en een goed idee." Turenhout: "Het is zaak om per initiatief of probleem naar de benodigde randvoorwaarden te kijken. Soms zijn er meer mensen nodig, soms hangt het om financiële ondersteuning. Misschien is er ruimte nodig of zitten er regels in de weg. Een open deur misschien, maar burgerkracht vereist maatwerk. Een andere cruciale voorwaarde is dat er adequate aandacht en zorg blijft voor mensen die niet of onvoldoende in staat zijn om voor zichzelf te zorgen."

In veel gevallen betekent een grotere rol voor burgers, een kleinere voor de overheid. Wat vraagt dit van de overheid?

Turenhout: "Het vereist een heel andere benadering, laat dat duidelijk zijn. Het gaat om een constructieve samenwerking waarin burgers en overheid niet tegenover elkaar staan, maar juist gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor gedeelde belangen".

"Dat gaat niet zover dat de overheid zich helemaal terugtrekt. Het is juist belangrijk dat de overheid wel meedenkt en waar nodig faciliteert." Bolding: "Maar zonder het burgerinitiatief voor de voeten te lopen." Turenhout: "Precies, het gaat om ruimte en constructieve samenwerking, maar wel met een nieuwe taak- en rolverdeling. Wederzijds vertrouwen is daarbij cruciaal. Dat is misschien wel de meest belangrijke randvoorwaarde." Bolding: "De participatieladder visualiseert de verschillende rollen en posities."

Dat uitgangspunt staat, maar is de praktijk niet veel weerbarstiger? Vraagt dit niet ook aan een ambtenaar of bestuurder om zichzelf overbodig te maken?

Turenhout: "Dat is te simplistisch. Het is een nieuwe rolverdeling, de overheid is nog steeds betrokken. Maar laten we wel wezen, de bezuinigingen dwingen de overheid kritisch naar zichzelf te kijken. Dat levert nieuwe dynamiek op en biedt nieuwe mogelijkheden en kansen. De tijdgeest is wat dat betreft gunstig." Bolding: "Maar we moeten uitkijken dat we burgerkracht niet zien als een tegenstelling tussen burgers en de overheid. Dat is namelijk helemaal niet het geval. Het vereist een omslag binnen de bestuurscultuur, maar dat heeft veel meer te maken met gewoontes dan met belangen. De belangen zijn namelijk hetzelfde: een goed functionerende samenleving met tevreden burgers."

Wat zien jullie als de taak van STAMM?

Turenhout: "Wij willen gemeenten, instellingen en burgers op verschillende manieren ondersteunen. Allereerst door ze te stimuleren en te faciliteren om concreet aan de slag te gaan met kleinschalige lokale burgerkracht-initiatieven. Het is onze ervaring dat je zo, werkendeweg de beste oplossingen vindt. Een volgende uitdaging is het verduurzamen van best practices."

ROL BURGER

BURGERINITIATIEF

MEE BESLISSEN

CO-PRODUCENT
MEEBESLISSEN BINNEN
RANDVOORWAARDEN

ADVISEUR IN BEGINFASE BELEID

ADVISEUR IN EINDFASE BELEID

TOESCHOUWER
ONTVANGER INFORMATIE

NIET BETROKKEN
GEEN ROL

ROL OVERHEID

FACILITEREN
ONDERSTEUNEN

WERKT EN BESLUIT
OP BASIS VAN GELUKWAARDIGHEID

GEZAMENLIJKEBESLUITVORMING
BINNEN RANDVOORWAARDEN

BEPAALT BELEID
STAAT OPEN VOOR IDEEËN EN OPLOSSINGEN

BEPAALT BELEID EN RAADPLEEGT
ZONDER CONSEQUENTIES

ZELFSTANDIG BELEID
VERSCHAFT INFORMATIE

ZELFSTANDIG BELEID
VERSCHAFT GEEN INFORMATIE

Deze versie van de PARTICIPATIELADDER is mede gebaseerd op uitgaven van de gemeenten Emmen en De Wolden. Overigens gaat de ladder nog uit van het brede scala aan participatiemodellen, terwijl momenteel in toenemende mate aandacht is voor het faciliteren van burgerinitiatieven.

Daarnaast willen wij gemeenten en instellingen begeleiden bij de visieontwikkeling op hun nieuwe rol in het faciliteren van burgerinitiatieven en het verankeren van deze visie in hun beleid en praktijk. STAMM heeft daar diverse creatieve methodieken voor ontwikkeld."

Bolding: "Wij zijn op diverse fronten en beleidsterreinen actief. Zo zetten we in Coevorden het activerend leefklimaatonderzoek in om samen met burgers kansen voor de wijk te ontdekken en mensen daarvoor te enthousiasmeren. In een aantal krimpgebieden zijn we burgerkracht rondom zorg aan het activeren. Ook op het gebied van werk en wijk economie ondersteunen we experimenten met inzet van burgerkracht. We laten ons daarbij inspireren door prachtige voorbeelden en aantoonbaar succesvolle aanpakken in binnen- en buitenland. Een aantal daarvan zijn in deze publicatie opgenomen."

En hulp aan burgers die iets willen?

Turenhout: "Dat is kern van de meeste projecten die nu lopen. We willen burgers in hun kracht brengen, tools aanreiken om initiatieven tot een goed resultaat te brengen."

Bolding: "We hebben bij STAMM veel vertrouwen in burgerkracht, omdat we er stellig in geloven en het heel goed aansluit bij de missie en visie van STAMM, waarin het nemen van eigen verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar centraal staan. Uiteindelijk maakt zorgzaamheid voor elkaar de maatschappij tot een samenleving."

Turenhout: "Burgerkracht is voor ons een mooi lonkend perspectief, waar wij ons graag sterk voor maken. Burgerkracht vormt het hart van onze samenleving." <<

NEEM BURGERS SERIEUS

PIETER WINSEMIUS
OVER HET HOE EN
WAAROM VAN
BURGERBETROKKENHEID

HOE KRIJGEN WE
BURGERS ACTIEF
BETROKKEN?

Pieter Winsemius van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) is de aangewezen man om die vraag te beantwoorden. De WRR publiceerde eind mei het onderzoek *Vertrouwen in de Burger*, waarin de alarmbellen over de verhouding tussen overheid en burger luid klinken. Winsemius' belangrijkste advies: neem uw inwoners serieus.

De beleefdheid om mijn brieven te beantwoorden

Tijdens de Masterclass Krimp van STAMM in Borger deed Pieter Winsemius zijn visie en onderzoeksresultaten uit de doeken. In de voorbereidingen op het onderzoek had hij stad en land afgereisd en honderden interviews afgenomen met burgers en bestuurders. Wat hij hoorde, stemde hem droef. "We hebben het ideaal van een representatieve overheid, maar de werkelijkheid is daar ver van verwijderd."

Winsemius stuitte op gefrustreerde burger na gefrustreerde burger. Een mevrouw die tien jaar strijd voerde tegen de deelgemeente omdat die het voetbalpleintje van 'de jongens' wilde bebouwen. Tweemaal vocht ze tot aan de Raad van State, tot eindelijk de stoeptegels weer werden teruggelegd en de heipalen afgevoerd. "Ik vroeg haar: wat had u nou graag anders gezien in deze lange strijd? Dat beleidsmakers de beleefdheid hebben om mijn brieven te beantwoorden, antwoorde ze."

Wantrouwen en afhaken

Het is maar een enkel voorbeeld in een lange reeks verhalen die Winsemius op het spoor kwam, maar het beeld is telkens hetzelfde: "De overheid vertrouwt haar burgers niet meer en andersom. Mensen haken hierdoor af." Het onderzoeksrapport brengt het haarfijn in kaart. Het merendeel van de burgers wil graag invloed op hun buurt, op veiligheid, op andere zaken die hun leefomstandigheden raken, maar er is te weinig ruimte om deze invloed te doen gelden.

Schurende werkelijkheden, noemt Winsemius het, het fenomeen waarbij overheden en burgers elkaar niet verstaan door compleet verschillende denkwijzen. Het resultaat? Beleid dat veelal niet aansluit bij de wensen van de burgers en de burger die zich gefrustreerd ziet in zijn eventuele pogingen hier verandering in te brengen. "Er is een cultuuromslag nodig. De elite is onverschilliger geworden en dat is bijzonder zorgelijk. Ook zij zijn ontevreden, terwijl ze voortrekkers zouden moeten zijn."

Prof. dr.
Pieter Winsemius

Prof. dr. Pieter Winsemius was o.a. minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en lid van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Hij is o.a. verantwoordelijk voor de rapporten: *Vertrouwen in de Buurt*, *Vertrouwen in de school* en *Vertrouwen in de burger*.

Pieter Winsemius en burgerkracht

Als lid van de WRR heeft Pieter Winsemius de projectgroep Buurt voorgezeten. Dit project leidde in 2005 tot de publicatie van het WRR-rapport Vertrouwen in de buurt. Daarna richtte Winsemius zich op de adviesaanvraag van de regering over fysieke veiligheid. In 2009 was hij verantwoordelijk voor het advies Vertrouwen in de school over voortijdige schooluitval van overbelaste jongeren. In 2012 verscheen het rapport Vertrouwen in de burger. Hierin staan mogelijkheden om de betrokkenheid van burgers bij de overheid te vergroten, en daar waar betrokkenheid al voldoende aanwezig is te benutten voor de ontwikkeling en uitvoering van het beleid.

Meer dan een inspraakurtje

Wat te doen? De WRR richt hiervoor zijn pijlen vooral op bestuurders. Zij moeten burgers weer actief betrekken bij alles wat er speelt in hun leefomgeving. Daarvoor is meer nodig dan het obligate inspraakurtje. “Wie burgers wil betrekken, moet beginnen met ze serieus te nemen. Dat betekent dat je moet denken vanuit hun perspectief. Dat betekent dat je hen het vertrouwen geeft en toegang tot belangrijke informatie, die nu alleen toegankelijk is voor politici en ambtenaren. Soms moet je ze ook uitdagen. Soms is het nodig dat je burgers van middelen voorziet. De kunst is, net als met kinderen, om te weten wanneer je er moet zijn en wanneer niet.”

Lastig is goed

Een dergelijke cultuuromslag kent zoete vruchten. Een grote groep burgers wil graag bijdragen aan de samenleving en iedereen heeft wel een talent om deze bijdrage ook echt te doen gelden. “Als we erin zouden slagen om ook maar een klein deel van die tijd, energie en kennis af te tappen voor maatschappelijke vernieuwing, zijn we goudhaantjes.” Bijkomende winst: de frustratie onder een deel van de bevolking vindt eindelijk een uitlaatklep. “Een lastige burger is een goed burger; die is betrokken en gaat de maatschappij verbeteren.”

Soms weten burgers het ook echt beter

De tijd is er rijp voor. De WRR ziet al van alles bloeien in de praktijk; van ludieke protesten tegen een weg tot buurtpreventie en buurtbemiddeling tot de gezamenlijke aanschaf van zonnepanelen en verantwoordelijkheid voor al het groen in de buurt. Succesvolle burgerkrachtinitiatieven zijn sterk in opmars en ook die kwam Winsemius tijdens zijn onderzoek tegen.

“Twee oud-voorzitters van de dorpsvereniging van het Friese Reduzum vertelden hoe ze, tegen het advies van de gemeente en woningcorporatie in, de leegloop van de school hadden bestreden met een gewaagd plan voor nieuwbouw. Met veel geluk en enige wijsheid werd het plan financieel succesvol en het leidde tot een complete opbloei van burgerinitiatieven: een windmolen, een jachthaven, een verlicht fietspad, een verdieping op de school. Soms weten burgers het gewoon ook echt beter. Dat is wellicht een zinvolle insteek voor enige reflectie bij overheden.” <<

I CAN CHANGE THE WORLD WITH MY TWO HANDS

LOKAAL INITIATIEF VOOR

MONDIALE DUURZAAMHEID

I CAN CHANGE THE WORLD WITH MY TWO HANDS is een 'local food' project op een binnenterrein van een huizenblok in de wijk Landlust (Amsterdam-West). Er zijn op dit moment 17 moestuintjes die individueel bewerkt worden, een kindermoestuin, en een gemeenschappelijke kruiden- en eetbare bloementuin. In het midden ligt een grote centrale tuin, de oogst uit de centrale tuin is bestemd voor de buurt, en wordt verkocht tijdens open dagen, en in een rijdende winkel ('foodfromthehood').

ICCTWWMTH wil met het project het individu aanmoedigen zelf groenten te produceren, een 'Do It Yourself' houding stimuleren, het bewustzijn over gezond en lokaal voedsel vergroten, en bovenal de waarde van lokaal en samen telen in de stad, 'STADSLANDBOUW' en 'STADSTUINIEREN' voor de toekomst aantonen. Bij of in de buurt van je eigen huis kweken en oogsten: het verrijkt je leven en beperkt je milieubelasting.

meer informatie: www.icanchangetheworldwithmytwohands.nl

NIET LOSLATEN
MAAR ANDERS
VASTHOUDEN

GEMEENTE
DE WOLDEN
LIESBETH
KOSTER

“ER ZIT ZOVEEL KRACHT
IN ONZE INWONERS,
DAT MOETEN WE
ONS ALS GEMEENTE
BETER REALISEREN.
BURGERKRACHT MOET
JE BENUTTEN, WANT
DAN KUN JE IDEEËN,
WAAR JE ANDERS NIET
AAN GEDACHT HAD,
INVLECHTEN IN JE
BELEID.”

Bovendien kom je daardoor tot resultaten waar niet alleen de gemeente, maar ook de inwoners zich in kunnen vinden.” Aan het woord is wethouder Liesbeth Koster van de gemeente De Wolden. Zij was één van de weinigen in Noord-Nederland met burgerparticipatie in het pakket. Ze vertelt over burgers betrekken, open communicatie, durven loslaten binnen kaders, mensen faciliteren en ruimte geven.

“Als gemeente vinden we het erg belangrijk om inwoners te betrekken bij projecten. Eerder gebeurde dat in De Wolden te ad hoc; de ene afdeling had meer met burgerparticipatie dan de andere, waardoor inwoners soms wel en op andere momenten weer niet veel invloed hadden. We trekken nu één lijn en pakken burgerparticipatie goed op. In het collegeprogramma is opgenomen dat een coördinerend portefeuillehouder wordt aangewezen en dat burgerparticipatie in de beleidsnota aan regels gebonden wordt.

Investeren in betrokkenheid

De beleidsnota Investeren in betrokkenheid geeft weer hoe de gemeente De Wolden aankijkt tegen burgerparticipatie. “Burgerparticipatie maakt bij ons deel uit van elk college- en raadsadvies. Een ambtenaar moet dus bij ieder beleidsvoorstel aangeven hoe burgers betrokken worden. Wat is nodig om burgers te betrekken? Op welk niveau worden ze betrokken? Zonder over zulke vragen kennis van zaken te geven, gaat een voorstel de deur niet uit. Ambtenaren worden op deze manier gedwongen opener te communiceren en in hun gedrag uit te stralen dat ze openstaan voor ideeën van inwoners.”

Ruimte geven

“Maar we willen verder gaan dan dat. Het is niet alleen: de gemeente wil iets en daar betrekken we burgers bij. Ook als burgers zelf initiatieven hebben, moeten we ons als gemeente afvragen: wat kunnen wij daarin betekenen? We steunen inwoners het beste door ruimte te creëren, de wet- en regelgeving zo veel mogelijk terug te dringen en door ze onderling met elkaar in contact te brengen. Dat laatste kan bijvoorbeeld door klankbordgroepen op te richten en netwerkstructuren aan te leggen in dorpen. Dat gebeurt ook bij het opstellen van de dorpsvisies. Vanuit werkgroepen krijgen burgers alle kans zelf te bedenken wat ze willen en hoe ze dat willen bereiken.”

Anders vasthouden

Ruimte geven, dat wil niet zeggen dat je burgers maar laat zwemmen, vervolgt Liesbeth. “De politieke trend is dat de overheid zich meer terugtrekt en mensen meer zelf laat doen. Tegelijkertijd wil je niet alles over de schutting gooien bij de burgers. Daarom is mijn devies: je moet sommige dingen loslaten om het op een andere manier te kunnen vasthouden. Mensen nemen dan makkelijker zelf verantwoordelijkheid, terwijl de gemeente ze op de achtergrond ondersteunt.”

Voorbeeld uit de praktijk;

Maand van de burgerparticipatie

“In september 2011 hebben we de Maand van de burgerparticipatie gehad. Verschillende vormen van burgerparticipatie (individueel, per buurt of wijk of via belangengroepen) werden toegepast om te kijken wat werkt in welke situatie. Het bijzondere aan de projecten was, dat de ideeën en opmerkingen van burgers ook echt meegenomen werden, omdat het om op dat moment in de gemeente spelende zaken ging. Een voorbeeld is het project Inwoner op de stoel van de raad. Negentien inwoners hielden een raadsvergadering over de profielschets van de nieuwe burgemeester, die de vertrekkende burgemeester moest vervangen. We legden ze de vraag voor: wat voor soort burgemeester heeft de gemeente De Wolden nodig? Zo werd ook vergaderd over de Julianaweg in De Wijk. Wat daar besproken is, wordt meegenomen bij de herinrichting van de weg.”

Voorbeeld uit de praktijk; Viaduct

“Een ander mooi voorbeeld van een burgerinitiatief is het nieuwe viaduct. Hier zie je dat het loont om burgers vroeg te betrekken bij plannen. Wat was er aan de hand? Er moest in 2006 één nieuwe aansluiting komen op de snelweg N48, omdat de twee bestaande aansluitingen erg onveilig waren. Maar als alle verkeer opeens over één weg het dorp ingaat, heeft dat invloed op de wegenstructuur en de verkeersdrukke in bepaalde delen van het dorp. De buurtbewoners stonden met de hakken in het zand, maar dat hebben we gelukkig op weten te lossen met de oprichting van een maatschappijbrede klankbordgroep. Wil je de maatschappij goed vertegenwoordigen in de klankbordgroep, dan moet je allerlei (belangen)groeperingen daar deel van laten uitmaken: dorpsbelangen, ondernemersvereniging, de landbouw, de natuurvereniging, Veilig Verkeer Nederland, de ouderenbond, het actiecomité tegen de plannen en vertegenwoordigers uit buurdorpen. De gemeenteraad heeft in een vroeg stadium de randvoorwaarden aangegeven (hier komt de weg te liggen en we maken één afrit, daar wijken we niet van af). Binnen de kaders waren de burgers vrij zelf invulling aan het project te geven. De gemeente is een interactief, digitaal tekenproces ingegaan, waarbij bewoners zelf mochten bepalen hoe het ontwerp eruit moest gaan zien. Dan zie je dat mensen zelf ook echt met ideeën komen. Zo gaf een meisje aan dat een fietspad

Liesbeth Koster

Na de HBO-opleiding Ergotherapie en een carrière in de Ergotherapie en Trajectbegeleiding volgde Liesbeth Koster de cursus Politiek Onderhandelen aan de bestuursacademie BAZN. Ze werd vervolgens wethouder bij de gemeente De Wolden. In het college was Koster verantwoordelijk voor Samenleving en Burgerparticipatie. De onderwerpen waar zij zich mee bezighield zijn onder meer: Brede school ontwikkeling, Wmo, Sociale Zaken, WSW, Sport en Cultuur.

Liesbeth Koster was tot januari 2012 wethouder van de gemeente De Wolden.

Ideeën verder brengen...

Liesbeth Koster over haar rol als wethouder: "Ik kan burgerparticipatie in mijn eentje niet trekken. Maar als wethouder kom je op veel plekken en zie je veel, zowel in de gemeente als elders in het land. Dat maakt mij een makkelijk 'doorgeefluik'. Ik vergelijk het wel eens met een spiegel; met een spiegel kun je licht seinen van de ene plek naar de andere. Als ik ergens iets moois gezien heb, kan ik dat via een spiegeltje doorseinen naar een andere plek. Ik hoef het zelf niet allemaal te bedenken, maar kan een goed initiatief of idee wel oppikken en neerleggen bij iemand die er iets mee kan. Zo kun je ideeën rond laten kaatsen."

langs de weg op een bepaalde plek gepland stond, maar dat daar ook paarden staan die schrikken van langsfietsende mensen. Zij vroeg of er tussen de paarden en het fietspad geen groenstrook aangebracht kon worden. Dat kon makkelijk. Had ze dat niet gezegd, dan was het er niet gekomen en hadden we achteraf misschien veel bezwaren gehad. Het resultaat van het hele proces was dat het bestemmingsplan zonder verdere procedures kon worden vastgesteld. Dat scheelt veel tijd en leidt tot tevredenheid van de burgers en de gemeente."

"De vragen die rezen tijdens dit project zijn (mede) redenen geweest om voor een nieuwe collegeperiode goede afspraken te maken. Hoe stel je een goede klankbordgroep samen, welke rol krijgen mensen die niet in een belangengroepering zitten en wat is de rol van de raad en het college?"

Voorbeeld uit de praktijk; Dorpshuizen De Bastogne en De Veldhoek

De ervaringen met de N48 zijn ook de start geweest van de dorpsvisie. Alle krachten uit een dorp worden daarin gebundeld en in zijn totaliteit bekeken. Mensen kunnen veel dingen zelf, dat zie je ook aan dorpshuis De Bastogne in Ansen en De Veldhoek in Koekangerveld. In Ansen hield een dorpscafé op te bestaan. De bevolking wilde de ontmoetingsplek behouden, omdat alle verenigingsleven zich afspeelde in dat café. Een werkgroep werd opgezet en die besloot een dorpshuis te bouwen in een vervallen boerderij. De werkgroep heeft eerst fondsenwerving gedaan, daarna ontstond een groep van zo'n honderd vrijwilligers: de een kon metselen, een ander tegelen en weer een ander electriciteit aanleggen. De gemeente heeft een renteloze lening verstrekt en vergunningen verleend, maar de bouw is helemaal geregeld door burgers. Ook nu runnen ze het buurthuis en worden er veel activiteiten georganiseerd. De vrijwilligers zorgen ervoor dat het buurthuis in gebruik blijft. Ze organiseren bijvoorbeeld filmavonden en je kunt er gezamenlijk maaltijden eten. De activiteiten versterken echt de saamhorigheid in het dorp." <<

OPENBAAR GROEN WORDT MOESTUIN VOOR BEWONERS

BEHEER ONGEBRUIKTE STUKKEN GROND DOOR BURGERS

STICHTING ALTERRA

Overal in het land beginnen burgers zich het openbaar groen toe te eigenen. Openbaar groen is niet meer alleen kijkgroen, ontworpen en beheerd door professionals, maar ook kraamkamer voor burgerinitiatieven.

Acht tips:

- 1 Denk na over de rol die je wilt nemen
- 2 Wees proactief
- 3 Draagvlak hoeft geen voorwaarde te zijn voor het oppakken van eigen groenbeheer (enkele actievellingen zijn genoeg)
- 4 Ook tijdelijke ideeën voor groengebruik zijn van belang
- 5 Informeer naar de bestaande ondersteuningsregelingen
- 6 Maar denk ook buiten de kaders die de gemeente aanreikt
- 7 Heb geduld met de gemeente, zij moeten ook nog wennen
- 8 Persoonlijke en informele contacten met gemeenteambtenaren zijn belangrijk

meer informatie: Stichting Alterra Wageningen

EIGEN
KRACHT
BENUTTEN

WETHOUDER
DELFT
SASKIA
BOLTEN

“VANAF DE DAG DAT IK WETHOUDER WERD, WILDE IK SAMEN MET DE BEWONERS DE STAD NAAR EEN HOGER PLAN TILLEN”, VERTELT SASKIA BOLTEN, WETHOUDER IN DELFT, WAAROM SAMEN MET DE STAD?

“Aan de ene kant omdat je met draagvlak veel meer tot stand krijgt dan zonder. Aan de andere kant is het een methode om met weinig financiële middelen, maar met veel kwaliteit en capaciteit in de stad iets voor elkaar te krijgen.” Met bijna 100.000 inwoners is Delft geen grote gemeente, maar ze heeft wel de problematiek van een 100.000 plus gemeente. “Dat betekent dat we heel creatief moeten zijn met de middelen die we hebben. De denkkracht en de ‘doe-kracht’ van de stad kun je erg goed benutten.” Wat maakt Saskia zo’n betrokken bestuurder? “Omdat ik consequent ben. Er is bijvoorbeeld landelijk afgesproken dat werk boven inkomen gaat. Iemand komt bij de gemeente voor bijstand en je biedt dan in de eerste instantie werk. Als dat niet gaat, krijgt diegene bijstand in de vorm van geld. Wanneer iemand met een baan maar een klein beetje geld verdient, moet diegene daar bovenop alsnog aanvullende bijstand ontvangen. Iemand moet niet gekort worden op zijn of haar inkomen omdat hij of zij werkt.”

Emancipatie

“In mijn portefeuille heb ik Participatie en Duurzame Ontwikkeling. In de portefeuille Participatie zit onder andere de pijler emancipatie. Een paar jaar geleden hadden we net een bezuinigingsronde achter de rug. Onderwerpen als emancipatie werden toen gezien als luxe onderwerpen. Toch wilden we er wat mee doen. De gemeenteraad stemde in, met als voorwaarde dat we geen ambtenaren zouden aannemen. Veertig willekeurige vrouwen uit de samenleving zijn toen uitgenodigd in het stadhuis en we hebben ze gevraagd of ze bereid waren om met zijn allen de emancipatienota te schrijven. Deze vrouwen hebben gekeken hoe het emancipatiebeleid er elders uit zag, zowel bij vrouwenorganisaties als bij gemeenten. Ze hebben hun ideeën gebundeld en besproken met de gehele groep. Hier is een nota uitgekomen, met een groot aantal aanbevelingen voor de gemeente om op te nemen in beleid. Een deel van die aanbevelingen is bij andere portefeuilles ondergebracht en een ander deel is opgenomen in een actieplan vrouwenemancipatie.” Saskia werkt nog steeds samen met deze vrouwen om eigen kracht te stimuleren. “En dankzij participatietrajecten, cursussen en trainingen vervullen veel van deze vrouwen nu bestuursfuncties. Ze doen optimaal mee in de samenleving.”

Duurzame ontwikkeling

“De laatste twee jaar zijn we in Delft druk bezig met duurzame ontwikkeling. We hebben een Duurzaam Dreamteam opgericht: een bondgenootschap met de TU, hogescholen, duurzame bedrijven, overheid en belangenorganisaties op het gebied van milieu. De basisdoelstelling is dat iedereen in zijn waarde wordt gelaten en dat iedereen kán helpen.” Een voorbeeldproject is de vrachtfiets, ontwikkeld door twee studenten van de TU. “Op een gegeven moment konden deze studenten hun werkplaats niet meer gebruiken. Een van de leden van het Dreamteam kwam tijdens een bijeenkomst naar voren en hielp de jongens aan een ruimte.” Inmiddels gebruiken meerdere bedrijven de vrachtfietsen. “Ikea gebruikt ze bijvoorbeeld, zodat mensen hun gekochte items kunnen vervoeren. De Delftse gemeente heeft er twee gekocht en gedoneerd aan de sociale werkvoorziening. Op haar beurt heeft de sociale werkvoorziening een contract afgesloten met TNT Post die met deze fietsen in de Delftse binnenstad pakketpost bezorgt. Zo helpen mensen elkaar!”

Pact tegen Armoede

Samen met veel organisaties pakt Saskia de armoede aan in Delft. De partners variëren van hulpverleners tot vrijwilligersorganisaties als Humanitas en Interkerkelijk Sociaal Fonds en de Voedselbank. Maar ook de Rabobank, C1000 en andere ondernemers die het aan het hart gaat dat er in Delft nog steeds armoede bestaat. Deze organisaties

bekommeren zich om de inwoners. “We hebben een pact gesloten, het Pact tegen Armoede. In dat pact hebben we één uitgangspunt: niemand in Delft hoeft in armoede te leven, maar armoede bestaat wel. Dit pakken we aan door onze krachten te bundelen.” Met netwerkbijeenkomsten komt het pact bij elkaar om onderwerpen uit te diepen en casussen te bespreken. Het pact is opgericht omdat er veel organisaties met hun rug naar elkaar toe werkten en allemaal een deel van de armoede behandelden. De eerste conferentie was op de TU, met veel gastsprekers en workshops. De conferentie is een jaarlijkse traditie geworden, inmiddels gehouden in een kerk.

Elkaar helpen

“De betrokken Delftse inwoners bedenken veel dingen voor hun eigen toekomst!”, vertelt Saskia enthousiast. “Natuurlijk is het belangrijk hun eigen kracht te stimuleren. Maar deze burgers helpen elkaar ook, ze stimuleren elkaars krachten. Dat is in deze tijd zo inspirerend.” De bezuinigingen van de afgelopen jaren hebben geen invloed gehad op de eigen kracht van de burgers van Delft. “We kunnen meer opvangen dankzij het feit dat we al gebruik maakten van de eigen kracht. We hebben er jarenlang in geïnvesteerd. Daardoor is de stad nu weerbaarder dan dat ze zou zijn als je eigen kracht pas gaat stimuleren vanwege de bezuinigingen. Met weinig middelen kun je veel doen; ga echt uit van de eigen kracht en bundel de krachten.” <<

Doen en laten

Zijn er nog tips om de eigen kracht van burgers te stimuleren? “Jazeker. Allereerst is het belangrijk om te bekijken wat burgers kunnen en willen. Kijk daarna binnen welke marges je kunt handelen en stel deze kaders met elkaar vast.” Wat is de rol van de bestuurder op het moment dat eigen kracht gebruikt kan worden? “Omarm en faciliteer het. Reguleer het niet en ga er niet vanuit dat jouw weg de beste weg is. Sta open voor andere wegen. Schep vooral geen valse verwachtingen, maar schep wel hoop!”

Saskia Boltens is met ingang van 2 juli 2012 burgemeester van de gemeente Steenbergen.

GEMEENTE
EMMEN

EMMEN REVISITED

BEWONERS EN ORGANISATIES

VOELEN ZICH SAMEN

VERANTWOORDELIJK VOOR EEN

PRETTIGE LEEFOMGEVING

Emmen Revisited is een manier van werken die sinds de start in 1997 in de praktijk verder gegroeid is. De kern van Emmen Revisited is dat bewoners en organisaties zich samen verantwoordelijk voelen voor een prettige leefomgeving. Dit zowel in fysieke als in sociale zin en dan gaat het bijvoorbeeld over een goede woning, veilige fietspaden en goede voorzieningen, maar ook over burenhulp, de kans op onderwijs en maatschappelijke betrokkenheid.

Vele partners werken samen in unieke werkwijze Emmen Revisited is een samenwerkingsverband van bewoners, corporaties, gemeente en vele partners met hart voor de wijken en dorpen in Emmen. Samen ontwikkelden zij een unieke,

gebiedsgerichte werkwijze om de woon- en leefomgeving te verbeteren. Van belang zijn de waarden en overtuigingen waarin alle partners geloven en de inrichtingsprincipes die daaruit zijn voortgekomen. Belangrijkste inrichtingsprincipe is wellicht "zwaartepunt lokaal" waarmee de ruimte wordt geboden aan ieder gebied om eigen keuzes te maken.

Kennislokaal

De aanpak van Emmen Revisited leidde tot veel nieuwe inzichten en werkmethodeken over hoe je op lokaal niveau, samen met partners, succesvol kunt werken aan een leefbare samenleving. De samenwerkingscultuur, in combinatie met de opgebouwde netwerken, maakt van Emmen een broedplaats voor nieuwe aanpakken die ook interessant kunnen zijn voor andere steden, wijken en dorpen. Onder de naam Kennislokaal worden projecten, methodeken en wetenswaardigheden gedeeld met iedereen die hierin geïnteresseerd is.

Gelijkwaardige partners

Samenwerken als gelijkwaardige partners is een cruciale succesfactor van Emmen Revisited. Alle partners participeren in het proces op een manier die bij hen past. Bijzonder hierin is 'de bewoner': deze partner bestaat uit verschillende individuen en is niet als één groep te omschrijven. De participatie van de bewoners vraagt dan ook om een intensieve en specifieke inspanning. Bewoners hebben eigen deskundigheid, eigen verantwoordelijkheid en eigen beslissingsbevoegdheid. Net als andere partners, dragen ook bewoners(organisaties) bij aan de uitvoer van projecten en plannen.

www.emmenrevisited.nl

IT TAKES A VILLAGE TO RAISE A CHILD

Civil Society: dat is alles wat mensen samen in hun dorp of wijk oppakken. Buurtinitiatieven dus, die niet van de gemeente of de middenstand afkomstig zijn.

Zulke initiatieven lopen vaak vast op overheden en instanties. Voor hen is de nieuwe koers dan ook *het loslaten*. Zij zijn niet de uitvoerders van actieplannen, dat zijn de bewoners. Wel kunnen zij faciliteren, maatschappelijke kansen ondersteunen en 'duwtjes geven'.

De zogenoemde *Pedagogische Civil Society* hoort ook thuis in deze groep buurtinitiatieven.

Hier gaat het om het bij opvoeden en opgroeien van kinderen betrekken van wijk en dorp. Uitgangspunt: **de jeugd ontwikkelt zich optimaal in een sterke sociale omgeving.**

In Coevorden is in 2012 gestart met een pilot *Pedagogische Civil Society*. Deze pilot richt zich met name op de doelgroep van kinderen tussen 12 en 18. Voor deze groep jongeren is er weinig te beleven in de wijk Poppenhare. In de pilot wordt gebruik gemaakt van alle oren en ogen in de wijk, zowel van professionals als van bewoners.

CIVIL SOCIAL SOCIETY

OVERHEID AANPAK STAMM

ZORG IN
EEN VERTROUWDE
OMGEVING

ZORGCÖÖPERATIE
HOOGGELOON
AD
PIJNENBORG

ZORG

ZORGCOÖPERATIE HOOGELOON AD PIJNENBORG

DE EERSTE
ZORGCOÖPERATIE
VAN NEDERLAND
IS OPGERICHT IN
HOOGELOON. DIT
KERKDORP IN DE
GEMEENTE BLADEL
MET 2200 INWONERS
ZET ZICH IN VOOR HET
BEHOUD VAN WONEN,
WELZIJN EN ZORG IN
HOOGELOON.

32

Zonder dit initiatief zouden ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking niet in Hoogeloon kunnen blijven wonen. Een bijzonder initiatief dus. Maar de zorgcoöperatie is om nog een andere reden buitengewoon. Ze is vanuit de samenleving opgezet, door inwoners van Hoogeloon. Een van de initiatiefnemers is Ad Pijnenborg.

“De zorgcoöperatie is in 2005 opgericht vanuit de visie dat ouderen en mensen met een beperking gebaat zijn bij zorg in hun eigen omgeving”, vertelt Ad Pijnenborg. “Door schaalvergroting en steeds verdergaande bureaucrativering staan zorginstellingen verder van de klant af en kunnen ze de wensen van de klant moeilijker honoreren. Tegelijkertijd trekt de overheid zich steeds meer terug, en verwacht zij dat de burger meer eigen verantwoordelijkheid en regie op zich neemt. De gemeente heeft de dorps- en seniorenraad gevraagd: wat moet ons beleid zijn? Moet er meer gebouwd worden voor senioren of vertrekken senioren naar grotere kernen waar meer zorgmogelijkheden zijn? Die vraag leidde tot de oprichting van een werkgroep, waarin verschillende verenigingen en ouderenorganisaties deelnamen.”

Ouderen beslissen

Al na de eerste bijeenkomst constateerden de werkgroepleden dat ze de ouderen zelf moesten vragen wat ze willen. “We hebben kennisinstituut PON gevraagd ons te helpen. We organiseerden een bijeenkomst voor alle ouderen van het dorp en vroegen de aanwezigen wat hen bezighoudt. De antwoorden werden gerangschikt onder wonen, welzijn en zorg. Van daaruit zijn thema’s uitgediept tijdens nog meer bijeenkomsten en is een verslag opgesteld, ‘Zorge(n)loos wonen in Hoogeloon’. Daarna zijn we met verschillende zorgaanbieders om de tafel gegaan en hebben we ze gevraagd wat ze ons te bieden hebben. Een teleurstellende ervaring; Hoogeloon is te klein, er wonen te weinig mensen, het dorp is financieel gezien niet interessant... Dat kregen we te horen. We besloten het niet te pikken, ouderen mogen toch wel wensen hebben? Toen hebben we het heft in eigen hand genomen en achteraf werd het ‘project’ een voorbeeld van een burgerinitiatief. Dat we uiteindelijk een coöperatie opgericht hebben, is niet zo verwonderlijk; van oudsher gebeurt dat in Brabant veel. En het is een vorm van zelforganisatie, waarin leden gezamenlijk dingen kunnen bereiken, die individueel onmogelijk zouden zijn geweest.”

Eigen verantwoordelijkheid

“Wij vinden het belangrijk onze verantwoordelijkheid te nemen en wonen, welzijn en zorg zelf vorm te geven. Deze uitdaging hebben de inwoners van Hoogeloon met beide handen aangegrepen door hun betrokkenheid bij de zorgcoöperatie. De coöperatie vergroot de leefbaarheid in het dorp. Dat merk je bijvoorbeeld aan het feit dat de onderlinge solidariteit toegenomen is.”

Vraag achter de vraag

Wat doet de zorgcoöperatie voor de inwoners van Hoogeloon? “We willen niet alleen de broodnodige voorzieningen in het dorp behouden, maar ook aanvullende voorzieningen regelen voor ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. We kijken naar individuele wensen van mensen, maar ook naar collectieve belangen. We zoeken naar de vraag achter de vraag. We vragen de mensen dan ook niet: wat heb je nodig, maar: wat is er aan de hand, waarom lukt het zelf niet meer? Pas als je zo naar het probleem kijkt, kun je goede vraaggerichte hulp bieden.”

Breed dienstenaanbod

De zorgcoöperatie is een democratische vereniging. De leden van de coöperatie bepalen zelf wat het dienstenaanbod is. “Wij bepalen wat nodig is en leggen bij de zorgorganisaties de vraag neer: kunnen jullie ons dit bieden? Lukt dat niet, dan zoeken wij een organisatie die dat wel kan. We hebben inmiddels een behoorlijk breed aanbod van diensten

en zorgverlening. Steunpunt Den Bogerd is het ontmoetingscentrum voor ouderen en is inmiddels uitgebreid. De zorgcoöperatie heeft er haar thuis. Twee keer per week houdt de coördinator van de zorgcoöperatie er spreekuur, waar iedere inwoner van Hoogeloon, ook niet-leden van de zorgcoöperatie, terecht kan met vragen over wonen, welzijn en zorg. Het spreekuur is ook het loket voor de Wmo, waar men met vragen over hulp bij het huishouden, vervoersmiddelen en aanpassingen in de woning terecht kan.” De zorgcoöperatie heeft een uitleenpost van rollend materieel zoals een scootmobiel, rolstoelen en rollators. In samenwerking met de sociale werkvoorziening kan tuinonderhoud geregeld worden, de zorgcoöperatie fungeert hier als inkoper voor de leden. <<

Zorgverlening en kleinschalig wonen

De zorgcoöperatie biedt ouderen een keer per week een vers gekookte warme maaltijd. Ongeveer 25 mensen maken hier gebruik van, de maaltijd wordt wekelijks door vrijwilligers bereid en opgediend. “Omdat ouderen niet tevreden waren over de zorg in de thuissituatie en de zorgaanbieders niet bereid waren aan de bezwaren tegemoet te komen, is ‘Zorghuis’ opgericht. Zorghuis levert zorg in de thuissituatie met professionele zorgverleners in loondienst van de coöperatie. Zo wordt ook drie dagen per week Dagbesteding geboden aan ouderen die hiervoor geïndiceerd zijn. Ook hiervoor is een professional in dienst, die ondersteund wordt door vrijwilligers. In samenwerking met twee reguliere zorgaanbieders wordt nu een kleinschalige woonvoorziening in het centrum van het dorp gebouwd.

BROODFONDSPLAN VOOR ZZP-ERS

BROOD NODIG

VERNIEUWENDE EN
SOCIALE OPLOSSING
VOOR ZELFSTANDIG
ONDERNEMERS

Het grootste deel van de ruim 700.000 ZZP'ers in Nederland heeft geen verzekering voor langdurige arbeidsongeschiktheid. De verzekeringen zijn duur en berucht om hun uitsluitingen en onduidelijke voorwaarden.

Om iets aan deze onwenselijke situatie te doen, is het Broodfonds opgericht. De leden van een Broodfonds (minimaal 20, maximaal 50) storten maandelijks een afgesproken bedrag. Als een van de leden langdurig ziek wordt kan hij voor een periode van maximaal twee jaar een beroep doen op de gezamenlijke pot.

De oprichters van het Broodfondsplan begeleiden de opgerichte fondsen en voorzien in administratieve ondersteuning. De oplossing is vernieuwend, simpel en sociaal, een prachtig voorbeeld van burgerkracht in actie.

www.broodfonds.nl

ZORGKRACHT IN KRIMPGEBIEDEN

AAN DE KEUKENTAFEL

ZORG AANPAK STAMM

Een uitdaging in krimpgebieden is het voorzien in goede zorg. Hoe doorbreek je de patstelling van vergrijzing en een tekort aan personeel en middelen?

Onder leiding van STAMM doen professionals, gemeenten en bewoners een vernieuwende poging in het experiment Zorgkracht in Krimpgebieden.

In dat kader is in de 22 Oost-Drentse veendorpen een groot aantal keukentafel-gesprekken gevoerd.

Het doel is om:

- de werkelijke vraag van de bewoners achterhalen,
- het aanbod vanuit de dorpen in beeld brengen, wat doen burgers en het dorp zelf,
- bewoners betrekken bij het zorgexperiment.

In de dorpen blijkt veel zorgkracht aanwezig te zijn, zij het dat burgers behoefte hebben aan ondersteuning en een betere afstemming met alle partijen.

Het experiment ontwikkelt een werkbaar model voor lokale zorgkracht.

UNIEK SYSTEEM MET GESLOTEN BEURS

STERREN
DIENST
HOOGVEEEN

WONEN

STERRENDIENST HOOGVEEEN

KRAKEEL EIND 20E EEUW.
EEN VERPAUPERDE WIJK
MET OUDE, IN VERVAL
RAKENDE, JAREN ZESTIG
HUURWONINGEN.
OVERLAST VAN
JONGEREN EN WEINIG
SOCIALE SAMENHANG.
MET ANDERE WOORDEN,
EEN WIJK TOE AAN
VERNIEUWING.

Sloop, verbouw, nieuwbouw en herinrichting van de openbare ruimte moesten de leefbaarheid sterk verbeteren. Vanaf het begin van 21e eeuw is dan ook hard gewerkt aan een metamorfose. Met nieuwe gebouwen alleen kom je er echter niet; mensen moeten elkaar bijstaan, elkaar diensten bewijzen om de wijk leefbaar te houden. Dit realiseerde onder meer Willy Walda zich. Het resultaat? Een mooi en sociaal Krakeel, waarvan het unieke dienstensysteem Sterrendienst nog wel het beste bewijs is.

“Ongenoegen over het gemeentelijk besluit tot de afbraak van ouderenwoningen, zonder daarvoor een goed alternatief te bieden, leidde tot veel onvrede”, begint voormalig Sterrendienst-voorzitter Willy Walda haar verhaal. “Oudere mensen werden daardoor gedwongen de wijk te verlaten. Mijn sociale gevoel kwam daar tegen in opstand. Ik vond dat we iets moesten doen. Gelukkig was ik daarin niet de enige.” In 1998 werd een wijkplatform opgericht, waarin de gemeente, woningcorporaties, belangenorganisaties en buurtbewoners zaten. “De verschillende partijen gaven aan wat ze belangrijk vonden, maar echt van de grond kwamen de ideeën en de plannen voor de sociale binding in de wijk niet. In 2002 schakelde de gemeente het onafhankelijk adviesbureau Arrow in. Dit adviesbureau bracht de betrokkenen en belanghebbenden weer bij elkaar; er ontstond een denktank met mensen in de buurt en er werden enquetes gehouden. In 2004 ontstond naar aanleiding daarvan uiteindelijk Sterrendienst, gedreven door vrijwilligers en bewoners van de wijk Krakeel. Bij Sterrendienst hebben we erg veel aan welzijnswerk SWW. Ook met de gemeente hebben we goed contact.”

Betalen in sterren

Hoe werkt Sterrendienst? Penningmeester Lenie Bout: “We houden ons bezig met alle kleine, incidentele taken die je je maar kunt bedenken. Dus zoek je iemand om je hond uit te laten? Of om je tuintje te onderhouden? Zit je met een timmerklusje of wil je gewoon wat gezelschap? Sterrendienst in Hoogeveen brengt mensen bij elkaar. Op basis van vraag en aanbod worden diensten geleverd met een gesloten beurs. Dat betekent dat iemand die een dienst verleent geen geld krijgt als hij of zij een ander een dienst verleent. Wel krijg je voor een dienst één of meer sterren. En iemand die een dienst ontvangt ‘betaalt’ in sterren. Vandaar ook de naam Sterrendienst.”

Voor iedereen

Iedereen in Krakeel mag meedoen. “Maar het is geen verplichting”, vertelt Lenie Bout. “Mensen denken snel dat ze niets kunnen bieden. Vooral ouderen denken dat vaak. Maar dat is niet altijd waar. Zo was er laatst een oudere meneer die het leuk vindt om voor te lezen en een mevrouw die graag poppen maakt. Daar kunnen anderen ook wat aan hebben. En tweeverdieners willen misschien wel graag hun tuin laten schoffelen. Die vragen daar vaak weer niet om, omdat ze denken dat ze geen tijd hebben voor een wederdienst. Toch is er altijd wel een mogelijkheid. Geef eens een computerles, speel gitaar op het straatfeest of vul de belastingformulieren van de buurman in. Of je nu een jongere bent, of juist al 75 jaar, een drukke tweeverdiener of een bewoner van de Woonzorgzone, het doet er niet toe. Wie wil helpen of een vraag heeft is welkom. Mensen moeten soms wel even over de streep getrokken worden. Daarom organiseren we bijvoorbeeld koffiemiddagen in het wijkcentrum. Daar ontmoeten buurtbewoners elkaar, zitten ze niet alleen thuis en zijn ze sneller bereid om te helpen. Mensen herkennen elkaar en organiseren samen wijkactiviteiten. De wijk is daardoor ook veel socialer geworden.

Geven en nemen

Officieel is het de bedoeling dat iemand die om een dienst vraagt een ster inlevert bij de aanbieder, maar in de praktijk gebeurt dat niet altijd. Willy Walda: “Als iemand veel diensten vraagt, maar nooit iets terugdoet, trekken we aan de bel en vragen we iets aan te bieden.” “Maar”, voegt Lenie Bout toe, “dat is niet altijd voor iedereen even makkelijk. Vooral oudere mensen hebben moeite met iets terugdoen. Ze hebben wel boodschappen of vervoer nodig, maar zijn niet altijd in staat iets terug te doen. Daar houden we wel rekening mee.” “We zouden graag zien dat nog meer mensen diensten zouden vragen en aanbieden”, besluit Willy Walda. “Daarom bellen we alle wijkbewoners om te vragen of ze nog aan Sterrendienst denken en staan we op wijkmarkten. Ook willen we graag meer jongeren aantrekken. Hoe dan ook, we blijven aan de weg timmeren.” <<

Sterrendienst hoogeveen

Sterrendienst zit in het Sterrenhuis en wordt gerund door 10 (vrijwillige) medewerkers uit Krakeel. Zij houden bij wie zich aanmeldt en brengen een vrager en een aanbieder van een dienst bij elkaar. Dat kan per telefoon, e-mail of door het Sterrenhuis te bezoeken.

Kijk voor meer informatie op www.sterrendienst.nl.

BREDE OVERLEGGROEP KLEINE DORPEN IN DRENTHE

VIJF STERREN DORPEN

EEN PROJECT DAT GERICHT IS
OP DE SOCIALE ASPECTEN VAN
LEEFBAARHEID IN KLEINE DORPEN

Waarom

In de sterk veranderde dorpsgemeenschappen zijn veel dingen niet meer zo vanzelfsprekend als enkele decennia geleden.

Om als dorpsgemeenschap te kunnen beantwoorden aan de wensen van de hedendaagse dorpsamenleving wordt het steeds belangrijker dat dorpen zich gaan afvragen hoe het is gesteld met het woon- en leefplezier van hun inwoners.

Hoe

Voor het inzichtelijk maken en het beïnvloeden van woon- en leefplezier heeft de Brede Overleggroep Kleine Dorpen het project 'Vijf Sterren Dorpen' ontwikkeld.

Met dit project beoordelen dorpen zelf hoe het is gesteld met hun woon- en leefplezier. Dorpen die alles op orde hebben scoren hoog op kwaliteiten als gewoonten en tradities, alledaagse activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden, zelforganisatiekracht, zorg en aandacht voor elkaar en ervarend leren en vernieuwen. Deze vijf kwaliteiten vormen de vijf sterren van woon- en leefplezier.

Werkwijze

Immiddels heeft het project plaatsgevonden in Gasteren, Hooghalen-Laaghalen en Laaghalerveen, Echten, Huis ter Heide en Schoonloo. Zij hebben aangetoond waar ze goed in zijn als het gaat om plezierig wonen en leven in het dorp.

De dorpen hebben aangetoond Vijf Sterren proof te zijn.

De werkgroep uit het dorp wordt ondersteund door een professionele medewerker van de BOKD en krijgt als uitgangspunt de vijf pijlers van woon- en leefplezier aangereikt (vijf zaken die belangrijk zijn voor plezierig wonen en leven (vandaar ook de projectnaam vijf sterren!).

- 1 identiteit, traditie en dorpscultuur
- 2 alledaagse ontmoetingen en activiteiten, verenigingsleven en voorzieningen
- 3 zaken op eigen kracht regelen
- 4 zorg voor elkaar
- 5 leren van elkaar

Kort samengevat: het gaat er dus om deze vijf thema's in het dorp tegen het licht te houden. Hoe werkt het bij ons, wat doen we goed en waar liggen kansen voor verbeteringen?

Website: http://bokd.nl/Vijf_sterren_dorpen.aspx

“HET BEGON MET EEN
DROOM. DAAR IS
HET DORP IN BLIJVEN
GELOVEN, NU VOEREN
WE HEM SAMEN UIT”

JAN GIETHOORN
INWONER NIEUWLANDE

Activerend leefklimaatonderzoek brengt de kracht van de hele gemeenschap in stelling. Bewoners voeren gesprekken met elkaar, iedereen wordt bezocht.

Dit versterkt de samenhang en brengt de potentie van dorp en wijk in beeld. **Bewonerswerkgroepen gaan samen met beleidsmakers aan de slag** met de gespreksresultaten.

Zo worden gezamenlijk initiatieven ontwikkeld en blijft er consensus. In het dorp Nieuwlande werkten bewoners aan een Dorpsontwikkelingsplan.

STAMM werkt met deze methodiek in de wijk Poppenhare in Coevorden en op enkele plaatsen in het Oost-Drentse krimpgebied.

ACTIVEREND LEEFKLIMAAT

WONEN AANPAK STAMM

A man with grey hair, wearing a dark jacket over a green sweater and a plaid scarf, stands in the foreground. Behind him is a blurred city street with cars and a brick building. The image is split into four quadrants: top-left is a blurred street scene, top-right is a blurred green field, bottom-left is a blurred street scene, and bottom-right is a clear image of the man.

DOMO BLIJFT DICHTBIJ

MARTIN
TEN BLOEMENDAL
BEILEN

FRIESLANDCAMPINA DOMO MARTIN TEN BLOEMENDAL

DOMO, EEN
ONDERNEMING MET
RUIM 75 JAAR ERVARING
EN 11 LOCATIES
WERELDWIJD,
IS ONDERDEEL VAN
'S WERELDS GROOTSTE
ZUIVELCOÖPERATIE
FRIESLANDCAMPINA.

Het bedrijf groeit sterk, in het bijzonder in Azië. Werkten er bij FrieslandCampina Domo in Beilen 10 jaar terug nog zo'n 200 mensen, inmiddels zijn dat er meer dan 700. Hoe blijf je in zo'n sterk groeiend bedrijf dicht bij jezelf, dicht bij je klanten en dicht bij de samenleving? En hoe benut je de krachten in die samenleving? Manager Human Resource Martin ten Bloemendal legt uit.

FrieslandCampina Domo in Beilen is geworteld in de samenleving. De oudste delen van de melkpoederfabriek stammen al uit 1937. Vroeger had elk agrarisch dorp een eigen zuivelfabriek. Fusie na fusie leidde tot grote bedrijven. De fabriek in Beilen heeft zich daarbij altijd kunnen handhaven, als sterke productielocatie met meerdere droogmogelijkheden.

Closer to you

'Domo. Closer to you', dat is de slogan van FrieslandCampina Domo. "Hoe we dichterbij onze klanten komen? Ons doel is om ingrediënten te leveren die waarde toevoegen aan producten en die het leven van mensen verrijken. Door dit te doen, komen we dichterbij de klant te staan. FrieslandCampina Domo helpt ingrediënten te ontwikkelen en te produceren die we afstemmen op de specifieke behoefte van de klant. Onze unieke benadering van partnerschap betekent dat we ons richten op de klant, de markt en businessprocessen en -prestaties. Door wederzijds vertrouwen behalen we toekomstige successen."

Verwarming zwembad en school

Closer to you betekent ook closer to de samenleving en de buurt. Goede voorbeelden hiervan zijn de gratis en permanente levering van energie aan het plaatselijk zwembad en de school. "Melk- en weipoeder maken kost veel energie. Daar is warme lucht voor nodig. Ook voor het pasturiseren van melk geldt dat. We hebben veel restwarmte die, als we er niets mee doen, verloren gaat. De verwarming van de baden, de ventilatielucht, de gebouwen en de voorverwarming van het douchewater van zwembadcomplex De Peppel wordt daarom verzorgd met warm condensaat van de fabriek. Dit condensaat gaat met een temperatuur van 70 °C naar het zwembad toe en komt vervolgens met een voor de fabriek bruikbare temperatuur van 28 °C weer terug. Een win-winsituatie dus! In Beilen hebben burgers overigens al langer ervaring met het gebruik

van de restwarmte van de fabriek. Het oude, inmiddels gesloopte, zwembad gebruikte ook al restwarmte, maar de huidige installatie van Backers te Ommen benut de restwarmte beter. Ook een uitbreiding van de naastgelegen openbare basisschool G.A. de Ridderschool werd meegenomen op het warmtecircuit. Daarmee hoefde de school geen nieuwe cv-ketel aan te schaffen en bezuinigt de school op stookkosten. Het gebruik van restwarmte in het zwembadcomplex en de school levert een aanzienlijke besparing op aardgasverbruik op. Dat betekent een vermindering van de CO2-uitstoot."

Ruimte geven

Ook het werk- en mantelzorgproject van FrieslandCampina Domo en STAMM past bij een bedrijf dat in de samenleving staat. "Uit de coöperatieve tijd stamt nog het idee van een bedrijf dat voor de werknemer zorgt van de wieg tot het graf. Nu denken werkgevers en werknemers daar vaak anders over. Een werknemer kan veel zelf, maar moet daarvoor wel de ruimte krijgen. Sommige mensen hebben het niet alleen druk op het werk, maar hebben thuis ook een zorgfunctie. Ze zijn bijvoorbeeld mantelzorger voor hun partner, kind of ouders. Wij willen niet dat die werknemers wegvallen. Ruimte geef je mensen door bijvoorbeeld flexibel om te gaan met vrije dagen en verlof. In principe werken mensen 36 uur per week bij ons, verspreid over vijf dagen. Maar er is één werknemer die vier dagen per week negen uur werkt. Eerst omdat hij dan één dag in de week met zijn moeder uit het

verzorgingshuis een boswandeling kon maken. Inmiddels is zij al jaren overleden. Toch gaat die werknemer als vrijwilliger nog elke woensdag naar het bos om een wandeling met iemand anders te maken. In een vergrijzende samenleving met een krappe arbeidsmarkt moet je als werkgever ook meedoen met projecten, zoals het werk- en mantelzorgproject, om mensen 'fit for work' te houden."

Een leven lang leren

FrieslandCampina vergrijst en ontgroent tegelijkertijd. "We investeren in mensen, jong en oud. We hebben veel instroom van jongeren en de gemeente ziet dat. We hebben goede contacten met de gemeente en via haar, ook met scholen. Onderwijsinstellingen moeten jongeren klaarstomen voor werk, eventueel bij ons. Wij houden ons daarom bezig met de vraag: wat moeten scholen aanbieden om de kansen op werk in de regio te vergroten? Vmbo-classes bezoeken de fabriek om interesse in techniek op te wekken, maar ook havisten die overwegen later met de handen te werken. Intern leiden we ook personeel op. Een leven lang leren kan dus bij FrieslandCampina Domo."

Investering terugverdienen

"Al die investeringen in mensen verdienen we wel terug", besluit Ten Bloemendal. "Ik ben ervan overtuigd dat als je je inzet voor je werknemers, zij andersom ook bereid zijn om in ons te investeren." <<

Friesland Campina Domo

FrieslandCampina Domo's productportfolio omvat wei- en melkproducten, gehydrolyseerde eiwitten, galacto-oligosachariden, bioactieve producten en diverse soorten lactose. FrieslandCampina Domo ontdekt, ontwikkelt en produceert ingrediënten, basispoeders en totale babyvoeding voor producenten van baby- en peutervoeding. Domo produceert ook ingrediënten voor medische voeding, celvoeding en de sportvoedingindustrie wereldwijd.

HUDSWELL YORKSHIRE COMMUNITY PUB

BEWONERS REDDEN

LOKALE PUB

IN ENGELS DORP

The George and Dragon heette de pub in het dorp Hudswell. In 2009 moest hij verkocht worden, het dorp dreigde zijn kroeg te verliezen.

Bewoners riepen mede-bewoners op samen een "community co-operative", een trust, te vormen. Binnen een paar maand hadden 140 mensen

het benodigde bedrag van 220.000 engelse ponden bijeen gebracht, waarmee de pub kon worden verbouwd en kort daarna heropend.

De pub is elke dag open en verleent ook diensten aan ondernemers en ten behoeve van het toerisme in de streek. En: er wordt winst gemaakt.

WIJKECONOMIE IN VALTHERMOND

Economie als aanjager van leefbaarheid en reuring in het dorp. Dat is de insteek van het initiatief rond dorpsconomie in Valthermond, waar STAMM en een dorps werkgroep mee aan de slag zijn.

Samen met de Ondernemersvereniging onderzoekt de werkgroep waar ZZP-ers en andere ondernemers versterking en ondersteuning behoeven. Te denken valt aan

huisvesting, bedrijfslocaties en nieuwe vormen van samenwerking. Ook wordt nieuw ondernemerschap gestimuleerd.

Verder onderzoekt de werkgroep of in Valthermond een dorpsbedrijf kan worden opgezet. De groep wil met het bedrijf voldoen aan dorpsse vragen, onder meer rond vervoer en de exploitatie van publieke voorzieningen. De winst van een dorpsbedrijf moet terugvloeien naar het dorp.

WIJK ECONOMIE

ECONOMIE AANPAK STAMM

DICHT
BIJ DE
MENSEN

JOHAN
BRONGERS
TINTEN
WELZIJN GROEP

WELZIJN

TINTEN WELZIJNSGROEP JOHAN BRONGERS

BIJ TINTEN
WELZIJNSGROEP
WERKEN ZO'N
VIERHONDERD
MENSEN, VERDEELD
OVER ZES LOCATIES,
EEN GROTE
ORGANISATIE DUS,
MAAR WEL EEN DIE
DICHT BIJ DE MENSEN
BLIJFT STAAN.

Dat zegt Johan Brongers, directeur Stichting Welzijn Aa en Hunze en lid van de Raad van Bestuur van Tinten Welzijnsgroep. Hoe blijft Tinten Welzijnsgroep betrokken? En hoe ziet de nieuwe rol van welzijn eruit? Hoe faciliteer je mensen vanuit welzijn, zodat ze zelfredzaam zijn of, met de woorden van prof.dr. Hans van Ewijk, door wie Brongers geïnspireerd is, zelfwerkzaam! Brongers vertelt.

“Uit wetenschappelijk onderzoek naar de samenlevingsopbouw blijkt dat 80% van de mensen zichzelf redt in de maatschappij. Op eigen kracht zijn ze in staat zichzelf te ontwikkelen, met alle ups en downs die daar bij horen. 15% van de mensen vraagt af en toe een lichte vorm van ondersteuning, terwijl 4,5% intensieve ondersteuning nodig heeft en 1,5% in dwangverpleging zit. De samenlevingsopbouw wordt wel voorgesteld als een piramide. Welzijnswerk richt zich vanouds op de mensen die lichte ondersteuning nodig hebben om te functioneren in de maatschappij. In de komende jaren decentraliseert de overheid een aantal landelijke taken in zorg en welzijn. Daarbij wordt flink bezuinigd. Wij vragen ons af: hoe verdelen we de zorg- en welzijnstaken over de verschillende groepen? Zorg en welzijn moeten beschikbaar zijn voor de kwetsbare groepen in de samenleving. Daarin is ook een belangrijke rol weggelegd voor vrijwilligers. Die moet je faciliteren en ondersteunen, wil je ze motiveren om zich in te zetten voor de medemens.”

Afstand burgers en overheid gegroeid

De afstand tussen burgers en de overheid is de afgelopen twintig jaar gegroeid. “Waar het vroeger niet op kon met de voorzieningen voor en de rechten van burgers, moeten ze nu een zware indicatiestelling door om de zorg te krijgen waar ze jaren voor betaald hebben. De visie op welzijn van burgers veranderde daardoor. De hand van de overheid zit op de knip om de kosten te drukken. Met de overheidsmaatregelen om de kostenstijging in bedwang te houden, veranderde het gevoel van de burgers niet mee; ze herkenden zich niet meer in het beleid.”

Welzijn nieuwe stijl

Wat is er anders? Met Welzijn nieuwe stijl is de manier van het benaderen van burgers en de samenleving veranderd. Het programma Welzijn nieuwe stijl van het ministerie van VWS sluit aan bij de huidige visie op welzijnswerk en zet in op een nieuwe werkwijze. De welzijnswerker werkt op basis van acht uitgangspunten: gericht op

de vraag achter de vraag, gebaseerd op de eigen kracht van de burger, direct erop af, formele en informele zorg in optimale verhouding, meer collectief dan individueel, samenwerkend met organisaties, niet vrijblijvend, maar resultaatgericht en ten slotte gebaseerd op ruimte voor de professional. “Waar het accent eerder lag op genezen en behandelen, ligt de nadruk nu veel meer op leren leven met problemen. Hans van Ewijk noemt dit ‘helen’. Niet alles is namelijk te genezen, denk maar aan geestelijke problemen; daar moet je mee leren leven. Wil je kunnen leven met je problemen, dan moet je zelfwerkzaam zijn, of, met andere woorden, je moet het doen met wat er is in de gemeenschap, wijk of

buurt. Daarom zijn vitale buurten nodig. Pieter Winsemius heeft het daar ook over in zijn rapport Vertrouwen in de buurt.”

Tintenvisie op welzijn

De denklijn die Winsemius met zijn rapport Vertrouwen in de buurt heeft neergezet heeft Brongers geïnspireerd bij de ontwikkeling van de Tintenvisie. “We gaan steeds meer naar de gedachte toe dat mensen zich primair zelf redden. In het verleden werd te snel een specialist ingeroepen. De eerste lijnshulp of hulp van sociale werkers werd verwaarloosd, terwijl die vaak afdoende kon zijn. Bij Tinten Welzijnsgroep hangen we het principe aan dat mensen in eerste instantie zoveel mogelijk hun problemen

TINTEN WELZIJNSGROEP

Tinten Welzijnsgroep bestaat uit zes lokaal zelfstandige welzijnsorganisaties in de Veenkoloniën. De stichtingen Andes, De Badde, Compaen, Sedna, Welstad en Welzijn Aa en Hunze werken samen in de welzijnsgroep om zorg dicht bij de mens te brengen. Tinten Welzijnsgroep is maatschappelijk ondernemer en ontwikkelt voortdurend nieuwe producten en diensten voor bewoners van de werkgebieden. De welzijnsgroep is de verbindende factor tussen de zes lokaal verankerde welzijnsorganisaties en ondersteunt ze bij het uitvoeren van welzijnswerk in de gemeenten.

Kijk voor meer informatie op www.tintenwelzijnsgroep.nl.

oplossen in de eigen (familie)kring. We noemen dit, met de woorden van Hans van Ewijk, zelfwerkzaamheid, in plaats van het veel gebruikte zelfredzaamheid. Lukt het niet, dan kijken ze breder en doen ze een beroep op hun netwerk: vrienden, verenigingen of de kerk. In derde instantie kunnen ze een beroep doen op praktische diensten (bijvoorbeeld tuinonderhoud) vanuit een organisatie. Pas als ze hulp nodig hebben om verder te kunnen leven zoeken ze, liefst in de eigen gemeenschap, ondersteuning van sociale werkers of hulp van een specialist als de GGD, jeugdzorg en gehandicaptenzorg. Daarbij is het belangrijk dat mensen zoveel mogelijk dezelfde gezichten te zien krijgen: één gezin, één plan.”

In de praktijk

“In verschillende gemeenten werken we al vanuit onze visie. In de gemeente Stadskanaal zijn we gestart met het project Welzijn nieuwe stijl. In de gemeenten Veendam en Oude-Pekela werken we samen met sociale teams, waarin Wmo-consulenten en dienstverleners van Werk en Inkomen zitten, en in de gemeenten Emmen, Borger-Odoorn en Aa en Hunze zijn we in gesprek over vernieuwingen in het lokale sociale beleid.”

Op de medewerkers van Tinten Welzijnsgroep hebben de veranderingen veel invloed. “Na dertig jaar traditioneel welzijnswerk gaan we een nieuwe fase in. Daar moet je mensen op voorbereiden en dat kan niet in een paar maanden. We hebben dan ook een aantal jaren nodig om op het punt te komen waar we willen zijn. We ontwikkelen sociale opleidingen en praktijkgerichte trainingen met de Hanze Hogeschool en zijn lid van het Landelijk Consortium Sociaal Werk, waarin een aantal lectoren promoveren op de grondslagen van het sociaal werk. In ons welzijnsbeleid maken we een verbinding met de jaren zestig, de tijd waarin het sociaal werk werd opgezet en de welzijnsorganisaties naast en bij de mens wilden staan.” <<

INNOVATIEVE AANPAK IN HET KADER VAN DE WMO

Versterken eigen kracht en regie van mensen is het uitgangspunt voor de Noordenveldwerker. Aan de keukentafel wordt besproken wat mensen zelf kunnen, of hoe mensen in de omgeving bij kunnen dragen. Als andere ondersteuning nodig blijkt, wordt er zoveel mogelijk gebruik gemaakt van plaatselijke partners. De oplossing is simpel waar het kan, professioneel waar dit moet.

De Noordenveldwerker is een innovatieve aanpak in het kader van de Wmo. **Een kanteling van aanbodgericht werken naar vraaggericht werken.** De gemeente Noordenveld, de stichting Welzijn in Noordenveld (WiN) en Noordermaat (maatschappelijk werk) hebben de cliëntondersteuning gebundeld in de Noordenveldwerker. De procesbegeleiding is verzorgd door STAMM.

NOORDENVELD WERKER

WELZIJN AANPAK STAMM

DE SMEDERIJEN

BEWONERS SMEDEN SAMEN

PLANNEN OM LEEFBAARHEID IN

HUN EIGEN BUURT TE VERBETEREN

Centraal in de visie van De Smederijen staat dat overheid, organisaties en bewoners elkaar nadrukkelijk nodig hebben om de woon- en leefkwaliteit in wijken en dorpen te waarborgen.

Bij De Smederijen van Hoogeveen draait het om bewonersparticipatie. Zes organisaties - woningcorporaties Actium, Domesta en Woonconcept, Stichting Welzijnswerk, de politie en de gemeente Hoogeveen - werken samen om in partnerschap te bouwen aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving in wijken en dorpen. Bewoners krijgen de ruimte om plannen ter verbetering van hun leefomgeving niet alleen te smeden maar ook uit te voeren.

Ideeën inventariseren

Bewoners kunnen een 'initiatiefgroep' vormen. Deze groep inventariseert de ideeën van de bewoners. Iedereen kan lid worden van zo'n initiatiefgroep. Onder begeleiding van een gebiedsregisseur bespreken de bewoners de ideeën met de zes partnerorganisaties. De gebiedsregisseur werkt namens de zes samenwerkende organisaties en helpt bewoners om plannen te formuleren en te realiseren.

Korte-klap- en Lange-klapprojecten
Ieder jaar is er budget voor het uitvoeren van de korte-klapprojecten. Deze projecten zijn vrij eenvoudig en snel te realiseren. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het aanschaffen van een geluidsinstallatie in het dorps huis of het organiseren van een festival. Lange-klapprojecten zijn complexer en kostbaarder. Deze projecten vragen om samenwerking, afstemming en een zoektocht naar geld. Realisatie hiervan duurt langer. Een voorbeeld is het vergroten van een buurthuis of het herinrichten van een park.

www.hoogeveen.nl/smederijen

TOEGANG TOT OVERVLOED

PIETER HILHORST

VERKORTE VERSIE

COLUMN VOLKSKRANT

15/5/12

De volledige tekst

is te lezen op

www.pieterhilhorst.nl

Soms slaat mijn fantasie op hol. Zo kreeg ik een tip over thuisafgehaald.nl. Het is een marktplaats voor maaltijden. De website koppelt mensen die willen koken aan mensen die daar geen zin in hebben. Het is een geweldig idee. Ik zie al voor me hoe ik alleen nog kook als ik de tijd heb om iets bijzonders te maken. Dan kook ik met liefde voor tien mensen tegelijk. De rest van de tijd laat ik buurtgenoten voor me koken. En daar betaal ik dan voor. Weg met het corvee. In mijn fantasie vormt de website ook een toegangspoort tot werelden in mijn buurt die ik nauwelijks ken. De ene dag haal ik Afghaans eten bij een vluchteling. De volgende dag haal ik een exquis gerecht bij een eenzame expat. De dag daarna sta ik aan de deur bij een student voor een groentetaart.

Thuisafgehaald.nl is maar een voorbeeld van een nieuwe economie die ontstaat. Wie op vakantie wil kan zijn huis ruilen met een ander. En anders via couchsurfing een logeerplek bij iemand thuis regelen. Wie een lift nodig heeft kan met de app togethr zien of er iemand toevallig die kant op gaat. Wie tijdelijk een auto nodig heeft kan die tegen een kleine betaling lenen van een ander. Wie geen wasmachine heeft, kan tegen een kleine vergoeding zijn was doen bij de bureu. Wie een boek zoekt kan het kopen, maar het ook lenen in zijn netwerk of via een virtuele bibliotheek in contact komen met een bezitter van het boek. Alles valt te delen. Bezit is ballast, het gaat om de toegang tot diensten en producten.

De nieuwe economie van het delen werpt een ander licht op de huidige economische crisis. Door al het gesomber lijkt het alsof we te kampen hebben met een grote nationale schaarste. Maar dat is onzin. Er is geen schaarste. Er is overvloed. Hoeveel koks kunnen niet met weinig extra moeite meer koken? Hoeveel tijd staan auto's ongebruikt voor de deur? Hoeveel gereedschap ligt onaangeroerd in de schuur. Hoeveel spelletjes liggen te verstoffen in de kast? En als je 's ochtends en 's middags de fileberichten hoort kan je toch moeilijk volhouden dat er te weinig auto's zijn met een plek over voor een passagier.

Een economie van het delen levert meer dan economisch voordeel op. Het is ook beter voor het milieu. We verbruiken minder energie en hebben minder producten nodig. Daarnaast heeft deze economie ook sociale voordelen. Het versterkt de netwerken tussen burgers. Nu maar hopen dat de rode linzensoep die ik via thuisafgehaald.nl voor woensdag heb besteld niet heel vies is.

STAMM ADVIES & BEGELEIDING

STAMM IS EXPERT OP HET GEBIED VAN BURGERKRACHT EN BURGERINITIATIEF

Wij kunnen overheden, instellingen en burgers ondersteunen bij het initiëren en ontwikkelen van burgerkracht. U kunt daarbij denken aan het aanjagen, faciliteren en verduurzamen van concrete pilots en advisering bij visieontwikkeling en verankering daarvan in uw beleid en praktijk. Wij hanteren daarbij aantoonbaar succesvolle methodieken en tools, als bijvoorbeeld activerend leefklimaatonderzoek, keukentafelgesprekken, frontlijnaanpak, trainingen en quickscan burgerkracht.

Bij de advisering over implementatie van actief burgerschap gebruiken we een praktisch stappenplan, waarin de volgende elementen aan de orde komen:

Visievorming

waarom is burgerinitiatief interessant voor uw organisatie, welke wensen/ondersteuningsbehoeften hebben initiatiefnemers, wat wilt u ermee bereiken?

Planontwikkeling

welke activiteiten kunt u ondernemen om burgerinitiatieven te ondersteunen? Welke zijn het meest geschikt voor uw situatie?

Uitvoering

hoe kunt u de ondersteuning van burgerinitiatieven binnen uw gemeenten/instelling organiseren? En hoe kunt u initiatieven in de praktijk het beste ondersteunen.

Meer informatie

Fenna Bolding / fbolding@stamm.nl

www.stamm.nl

DEZE PUBLICATIES IS MEDE TOT STAND
GEKOMEN MET BIJDRAGEN VAN:

Pieter Winsemius
lid WRR

Natascha Hagenbeek
I can change the World
with my own two hands

Liesbeth Koster
Gemeente De Wolden

Saskia Bolten
Gemeente Delft

Ed van den Akker
Emmen Revisited

Ad Pijnenborg
Zorgcoöperatie Hoogeloon

Willy Walda en Lenie Bout
Sterrendienst Hoogeveen

Dirk-Jasper Keegstra
directeur BOKD

Jan Giethoorn
Nieuwlande

Martin ten Bloemendal
FrieslandCampina DOMO

Johan Brongers
Tinten Welzijnsgroep

Gea Lunsing
De Smederijen Hoogeveen

Pieter Hilhorst
Publicist

COLOFON

tekst
Enteksten
Hedde Meima / www.heddeopscherp.nl
STAMM

redactie
Fenna Bolding
met medewerking van Evelien Bleyenbergh

omgeving / art direction
Buro voor beeld

fotografie cover
Arnaud Nilwik

fotografie interviews
Albert Raven

fotografie Pieter Winsemius
Martijn Beekman

fotografie I can change the world...
Sara Bjarland

drukkerij
Koninklijke Van Gorcum
ISBN 978-90-804383-8-5

© 2012 STAMM

STAMM
postbus 954
9400 AZ Assen
0592 394 400
www.stamm.nl

STAMM is ISO gecertificeerd

